

Nr 439.

Av herr Jonsson i Skedsbygd m. fl., *angående utredning om den kvinnliga ungdomens utbildning i hemarbete.*

Bland de frågor, som de senaste årtiondenas ekonomiska och sociala utveckling ställt i förgrunden, är frågan om den kvinnliga arbetskraftens sysselsättning värd att uppmärksammas.

Denna arbetskraft har i allt mer stigande omfattning tagits i anspråk inom industrien, handeln och övriga därmed jämförliga näringsgrenar. Många gånger vinna de unga flickorna anställning i industrien omedelbart efter slutad skolgång. Någon utbildning är då sällan erforderlig, och ofta ha dessa unga flickor icke förut haft tid eller tillfälle att deltaga i husliga göromål eller på annat sätt skaffa sig inblick i de i ett hem förekommande arbetena.

Även om man icke driver den meningen, att kvinnans plats bör vara i hemmen och att kvinnligt förvärvsarbete är av ondo, kan man icke blunda för att det kan vara förenat med vissa vådor för framtiden om våra unga kvinnor i allt för stor utsträckning lämna hemmen, och bli främmande för hemarbetet.

Genom sitt arbete inom industri, på kontor eller liknande sysselsättning kommer den unga kvinnan alltmera bort från den uppgift, som för alla sunda naturliga ungdomar bör utgöra och säkerligen även utgör ett framtidsmål, nämligen bildandet av ett eget hem. Den yrkesanställda kvinnan intager kanske sina måltider hemma hos sina föräldrar, om dessa äro bosatta i närheten av arbetsplatsen. Är så icke fallet intagas dessa i regel å något näringsställe. Hemmet blir då för henne oftast en plats där man äter och sover. Ofta blir det så, att den unga kvinnan, när hon sedan ingår äktenskap, saknar nödig insikt i de för en husmoder mest elementära uppgifter, som komma att åvila henne i hennes nya ställning, nämligen att sköta och ekonomisera ett hem.

Förut har hon haft egna inkomster att hushålla med. Nu gäller det kanske att få mannens att räcka till för båda makarna. Komma så barn till världen, blir hon alltmera bunden vid hemmet. Även för barnens skötsel och vård saknas kanske erforderlig insikt. Hemmets ekonomi går kanske fullständigt sönder därför att den unga husmodern icke före äktenskapets ingående in-

hämtat erforderlig kunskap i de uppgifter, som nu åvila henne. Säkerligen ligger orsaken till att en hel del äktenskap misslyckas just däri.

Nu invänder man kanske, att det finnes möjligheter att genom undervisning i skolor och kurser inhämta tillräckligt vetande i dessa ämnen. Detta är väl delvis en sanning — nyttan härav skall icke av oss förringas — men i verkligheten är det så, att för att kunna tillägna sig den teoretiska undervisningen fordras praktiskt handlag, och detta hibringas endast genom praktiskt deltagande i arbetet.

Ett genomförande av en organisation, där de unga flickorna skulle beredas möjligheter att genom skolundervisning inhämta erforderlig kunskap i matlagning, ett hems skötsel och ekonomisering, torde inte kunna åstadkommas förrän efter en avsevärd tidrymd. Det torde även ur denna synpunkt böra övervägas, huruvida icke även andra utvägar böra prövas.

Men denna de unga flickornas övergång till annat förvärvsarbete än sådant i hemmen, har medfört att andra stora problem uppstått. Bristen på arbetskraft i hemmen är mycket stor. Samma är även förhållandet när det gäller sjukvårdsarbetet.

Men mest framträdande är bristen på sådan arbetshjälp i hemmen. Husmödrarna, särskilt i landsbygdshemmen, tyngas i många fall av en arbetsbörda så stor, att deras krafter icke räcka till. De bli utarbetade, utslitna och utjäktade i förtid. Någon kvinnlig arbetshjälp finnes ej att erhålla, även om betalning för sådan kan bjudas långt utöver vad som kan erhållas t. ex. inom vissa industrier.

Den kvinnliga arbetskraft som sysselsättes i hemmen absorberas ofta av bättre situerade husmödrar i städer och samhällen, många gånger av familjer utan barn, där man kan bjuda bättre förmåner än vad som är möjligt i barnfamiljerna såväl som i landsbygdshem. Husmodern på landsbygden, som förutom hemmets skötsel och barnens vård ofta måste deltaga i annat arbete, t. ex. mjölkning och djurens skötande, blir knappast en fri människa, utan en slav under sitt arbete. Detta är ur såväl social som ekonomisk synpunkt en företeelse, som man inte får blunda för.

Den av riksdagen genomförda hemhjälpsorganisationen, som nu börjar omsättas i praktiken ute på landsbygden, kan ju icke ens tillnärmelsevis fylla behovet av hemhjälp. Denna organisation är ju avsedd att träda till vid mera extraordinära förhållanden, såsom vid barnsbörd, sjukdom i familjen eller liknande, då tillfällig hjälp kan bringa lättnad.

Om orsakerna till att de unga flickorna lämna landsbygden och hemarbetet kan man diskutera. Otvivelaktigt har härtill bidragit inte bara de bättre utkomstmöjligheterna inom andra yrken, utan även andra orsaker såsom lindrigare arbete, rikligare fritid, större tillgångar till nöjen, förströelser m. m.

Förhållandena på landsbygden ha otvivelaktigt avsevärt förbättrats inte minst genom landsbygdsungdomarnas egna initiativ. Men ännu flyter strömmen av unga kvinnor, som lämna denna landsbygd, lika strid.

Det torde emellertid vara ett intresse av betydande mått, att de unga flickorna icke i allt för unga år lämna hemmen, ett intresse inte bara för landsbygden och landsbygdshemmen, utan även för samhället. Det skydd ett gott hem lämnar de unga flickorna i uppväxtåren kan inte överskattas. Faran av att dessa i allt för unga år ställas utanför ett hems inflytande bör icke heller underskattas. Erfarenheten torde ha bekräftat, att de unga kvinnor, som redan i ungdomen inhämtat praktisk kunskap i ett hems skötsel, ha de bästa förutsättningarna att fylla sin plats såsom blivande husmödrar.

Det skulle därför vara önskvärt att alla unga kvinnor, innan de övergå till förvärvsarbete inom andra yrken, genom praktiskt deltagande i de i ett hem förekommande göromålen inhämtade sådana kunskaper, som de såsom blivande husmödrar komma att ha stor nytta utav. Naturligtvis skulle detta ske i därtill lämpliga hem och mot ersättning för utfört arbete.

Det skulle även kunna tänkas, att evempelvis ett års deltagande i hemarbete skulle kunna bli en parallellinje med en utökad skolundervisning i husligt arbete, varvid den teoretiska undervisningen borde kunna meddelas genom korrespondenskurser eller på annat sätt.

För att få anställning inom en hel del yrken fordras förkunskaper, inhämtade i skolor och genom praktik. Det torde vara minst lika viktigt, att erforderliga insikter i huslig ekonomi bibringas även alla dem, som ämna ägna sig åt husmoderns uppgift. Man brukar ju kalla husmodern för hemmets finansminister, och såtillvida är kanske detta uttryck riktigt, som det i de flesta fall beror på husmoderns förmåga att sköta sin uppgift, om det skall lyckas skapa ett gott och lyckligt hem. Det bör vara ett samhällets intresse att förutsättningarna härför förefinnas.

Erforderlig teoretisk kompletterande undervisning kan bättre tillgodogöras, om de praktiska förutsättningarna härför förefinnas. Skulle någon av dessa unga kvinnor efter att ha deltagit i hemarbete finna, att detta arbete tilltalar henne, och hon således föredrager att fortsätta härmed, vore detta ju endast en vinst. Skulle så ej vara fallet, står det naturligtvis henne fritt att välja yrke. Under alla förhållanden torde emellertid de inhämtade kunskaperna komma henne till nytta.

Givetvis måste i detta sammanhang så många synpunkter beaktas och så många överväganden göras, att det icke är möjligt att inom ramen av en motion komma med något utförligare förslag, hur denna sak skulle ordnas. Men frågans stora vikt, inte bara i dagens situation, utan kanske mera för framtiden, inte bara för de unga flickorna själva, utan även för samhället, bör enligt vårt förmenande utgöra tillräckliga skäl för statsmakterna att beakta denna sak och om möjligt söka komma till en lösning av de härmed sammanhängande problemen.

Vi vilja således med stöd av vad vi anfört hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en utredning i motionens syfte samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm i januari 1945.

Arvid Jonsson,
Skedsbygd.

Victor J. Mattsson.

Per Svensson
i Stenkyrka.

Per Persson,
Norrby.

Ivar Johansson,
Mysinge.

E. Pettersson,
Ersbacken.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.

Robert L. Jansson,
Aspeboda.

Harald Johnsson
i Skoglösa.

Anders Pettersson
i Dahl.

J. Onsjö.

K. E. Hansson,
Skediga.

P. J. Edberg.

Gunnar Larsson
i Luttra.
